

Andrzej Bartczak, Janusz Pietrzak

Łęczyca, woj. płockie. Rynek 1 i ul. Szpitalna

Informator Archeologiczny : badania 19, 168-169

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRAŚNIK
woj. lubelskie
Stanowisko 1

Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej
w Lublinie
Katedra Archeologii

Badania prowadziła dr Stanisława Hoczyk-Siwkova. Finansował WKZ w Lublinie i UMCS. Pierwszy sezon badań. Kościół parafialny /ul. Klasztorna/.

Podczas zdejmowania renesansowego nagrobka w kościele parafialnym w Kraśniku odkryto elementy architektoniczne w postaci kolumny i łączących się z nią arkad, które wstępnie zostały datowane na XIII-XIV w. Ze względów konserwatorskich niezbędne było natychmiastowe podjęcie prac wykopaliskowych. W miejscu odkrycia założono wykop o powierzchni 3,6 m², w którym odsłonięto:

- a/ podstawę nagrobka renesansowego,
- b/ część dawniejszej posadzki z kolistym fundamentem chrześcijański/?,
- c/ dolną część kolumny, a pod nią fundament ściany kościoła,
- d/ sklepienie ceglane krypty grobowej.

Podstawę nagrobka stanowił cokół w dolnej partii ceglany, wyżej zbudowany z elementów kamiennych, posadowiony na słazonym zaprawą wapienną gruzie ceglany, w którym znajdujemy pojedyncze, duże ciosy kamienne użyte wtórnie.

Na głębokości 0,50 m, pod warstwą podsypki piaseczysto-lessowej odkryto w wykopie 6 wapiennych, prostokątnych płyt różnej wielkości z dawnej posadzki kościoła. Znajduje się na nich kolisty fundament o średnicy 1,35 m, zbudowany z niewielkich kamieni wapiennych łączonych obficie zaprawą wapienną, traktowany roboczo jako podstawa chrześcijański. Z odniesienia poziomu posadzki wapiennej do podstawy kolumny, wynika, że mógł on nawiązywać do pierwszego poziomu użytkowego kościoła.

Mur fundamentowy, na którym wzniesiono ścianę z kolumną i arkadami jest jeszcze w dalszym ciągu przykryty przez cokół nagrobka i odalony został na odcinku 40 cm. Mierząc od wnęki niszy szerokość jego wynosi 55-60 cm. Wzniesiony został z kamieni granitowych łączonych zaprawą wapienną.

Dno wykopu stanowi wykonane starannie ceglane sklepienie krypty, opadające łukiem w kierunku fundamentu północnej ściany kościoła i dochodzące do niego na głębokości 1,10-1,20 m.

Badania będą kontynuowane.

KRAKÓW-STARE MIASTO

patrz
wczesne średniowiecze

KRAKÓW-WAWEL
Rejon VII, X, XI, XII

patrz
wczesne średniowiecze

LUBLIN
Stare Miasto
Blok VI i X

patrz
okres nowożytny

ŁĘCZYCA
woj. płockie
Rynek i ul. Szpitalna

PP Pracownia Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
Oddział w Łodzi

Badania prowadzili mgr Andrzej Bartczak /autor sprawozdania/
i mgr Janusz Pietrzak. Finansował WKZ w Płocku. Czwarty sezon badań. Miasto lokacyjne /XIII-XX/.

I. Rejon Rynku /Plac Kościuszki/

Wykopalowano tu wykop VD o wymiarach 5 x 5 m, który został zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie wykopów badawczych wykonanych w latach 1982-1983 i oznaczonych numerami V, VA, VB i VC. Wszystkie zostały wytyczone na terenie wyburzonej na początku XIX w. południowej pierzei rynku. W trakcie tegorocznych badań odsłonięto dalszą część spalonego budynku szachulcowego uchwyconego wcześniej w wykopie VB i oznaczonego numerem 3/83. Uzyskany materiał zabytkowy potwierdził datowanie tego obiektu na XVI w.

We wschodniej części wykopu natrafiono na południowo-zachodni narożnik kamienicy stanowiącej część zabudowy południowej pierzei rynku. Fragment jej fundamentu odkryto w 1983 r. w wykopie VB, gdzie zaobserwowano dostawienie go do kamienicy z 2 połowy XVI w. Nie udało się ustalić dokładnej chronologii tego obiektu. Są to relikty prawdopodobnie dwutraktowej niepodpiwniczonej kamienicy.

II. Rejon ul. Szpitalnej

W tej części miasta wyeksplorowano ciąg składający się z 5 wykopów archeologicznych oznaczonych numerami VIIA-E o łącznej powierzchni 75 m². Prowadzone tu badania miały na celu przecięcie północno-zachodniego narożnika średniowiecznych murów obronnych i ulicy przymurnej, a także uchwycenie krawędzi fosy miejskiej.

W wykopach VIIA, VIIB i VIIC na głębokości ok. 160 cm od obecnej powierzchni wystąpiła szara, silnie zmineralizowana próchnica pierwotna. Brak materiału zabytkowego w tej warstwie przemawia za nieobecnością osadnictwa przedlokacyjnego na badanym terenie. Bezpośrednio nad próchnicą pierwotną zalegał nasyp zbudowany z gliny i piasku. Jego szerokość o podstawy wynosiła ok. 10 m, a zachowana wysokość nie przekraczała 1 m. Odkryto tu zaledwie kilka bardzo małych fragmentów ceramiki o nieokreślonej chronologii. Datowanie nasypu umożliwił układ stratygraficzny nawarstwień we wschodniej i środkowej części wykopu VIIB i w wykopie VIIE, gdzie tuż nad calcem zalegała gruba warstwa brunatno-szarej próchnicy z piaskiem zawierająca bardzo liczne fragmenty naczyń obtaczanych datowanych na 2 połowę XIII - początek XIV w. Warstwa ta wyraźnie nakrywa wschodni stok wcześniej opisanego nasypu, co datuje go nie później niż na początek XIV w.

Na szczycie nasypu zaobserwowano wkop o szerokości ok. 2,5 m wyraźnie przecinający jego nawarstwienia i sięgający do stropu próchnicy pierwotnej. Wypełniały go okruchy zaprawy wapiennej oraz gruz ceglany pochodzący głównie z cegły tzw. "palcówki". Wystąpiły tu także fragmenty naczyń datowane na XVIII-XIX w.

Wydaje się, że wstępna analiza nawarstwień odsłoniętych w wykopach archeologicznych w rejonie ul. Szpitalnej upoważnia nas do wyciągnięcia następujących wniosków:

1. Nasyp z gliny i piasku powstał bezpośrednio po lokacji miasta na tym terenie, tj. ok. połowy XIII w. i stanowi relikty najstarszych umocnień łączących mających prawdopodobnie formę wału ziemnego.
2. Warstwa brunatno-szarej próchnicy z piaskiem powstała w pierwszym okresie funkcjonowania miasta lokacyjnego i być może stanowiła gruntową nawierzchnię ulicy przymurnej.
3. Wkop na nasypie jest negatywnym fundamentu muru obronnego z czasów Kazimierza Wielkiego, a rozbrana jego cakowicie w XIX w.
4. Skraju fosy miejskiej nie uchwycono.

Badania będą kontynuowane.

MALBORK
woj. elbląskie
Zamek - ciąg budynków gospodarczych

Muzeum Zamkowe
w Malborku

Badania prowadził mgr Mariusz Mierzwinski. Finansowało Muzeum Zamkowe w Malborku. Piąty sezon badań. Zespół budynków murowanych z połowy XIV w.

Kontynuowano badania celem ostatecznego rozpoznania stratygrafii obiektu w aspekcie chronologicznym, przed planowaną w 1988 r. jego całkowitą odbudową. Założono 9 wykopów o łącznej powierzchni około 38 m². Wykopy nr 1-5 pozwoliły ustalić wzajemną relację czasową między poszczególnymi częściami budowli oraz zadokumentować sprawy związane ze sposobem posadowienia jej najwadszej murów. Ustalono, że ściana zachodnia powstała jednocześnie z prostopadymi do niej ścianami szczytowymi budynków nr 2 i 3. Została ona wzniesiona od razu na całej swej długości jako mur obronny Przedzamcza od strony zachodniej. W wykopie nr 1 odkryto ponadto pozostałości nowożytnej latryny w postaci prostokątnego dołu ocembrowanego belkami. Wyeksplorowany w całości dostarczył znacznych ilości ułamków ceramiki z okresu XV-XVIII w., w tym także kilku całych naczyń.

Wykopy 6-8 pozwoliły stwierdzić dalszy przebieg murów ciągu w partii obecnie już nie istniejącej - w północnej części Przedzamcza. Ustalono, że obie ściany magistralne budowli biegły jeszcze dalej w kierunku północnym około 30 m. Wykop nr 9 założono przy Baszcie Kęsej w północnym murze Przedzamcza celem ustalenia, w którym miejscu zachodnia ściana ciągu łączyła się z murem obronnym po stronie północnej. Z przyczyn technicznych osiągnięto tu głębokość tylko 1,60 m, co nie pozwoliło na razie stwierdzić, czy pod odsłoniętym w murem nowożytnym zachowały się konstrukcje gotyckie. W tym rejonie Przedzamcza badania będą kontynuowane.

Zabytki przechowywane są w Muzeum Zamkowym w Malborku.

Badania zakończono.

MALBORK
woj. elbląskie
Zamek-Karwan

Muzeum Zamkowe
w Malborku

Badania prowadził mgr Mariusz Mierzwinski. Finansowało Muzeum Zamkowe w Malborku. Drugi sezon badań. Budynek murowany z I połowy XIV w.